

УДК 341.1:94(45)"1948/1954"

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2024-1-3>**Городиський Іван Михайлович**

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри державного управління

Українського католицького університету

ORCID: 0000-0003-2187-7752

**МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЛЬНОЇ ТЕРИТОРІЇ
ТРІЄСТА (1946–1954 РР.)**

У статті досліджується міжнародно-правовий статус Вільної території Трієста – самостійного державоподібного утворення, яке існувало з 1946 по 1954 роки. Вільна територія Трієста була унікальним міжнародно-правовим утворенням, створеним як тимчасове рішення для врегулювання територіальних спорів між Італією та Югославією після Другої світової війни. Його створення відбулося в контексті повного перерозподілу впливу на початку Холодної війни.

Стаття розпочинається з історичного огляду умов, які призвели до створення Вільної території Трієста, з акцентом на впливі Паризької мирної конференції та ролі великих держав у цьому процесі. Автор аналізує міжнародні угоди та договори, які закріпили статус Трієста, зокрема, Мирний договір з Італією 1947 року, який формально встановив Вільну територію Трієста як незалежну державу під контролем Організації Об'єднаних Націй.

Основна частина статті присвячена аналізу міжнародно-правового статусу Вільної території Трієста та державного. Розглядаються питання управління, економічного розвитку та внутрішньої та зовнішньої політики та їхньої ефективності. Автор висвітлює, як зміни у міжнародній обстановці, зокрема початок Холодної війни, вплинули на статус та долю Трієста.

У статті детально розглядаються причини, які завадили повноцінній реалізації внутрішнього та міжнародного суверенітету Вільної території. Автор аналізує, як дипломатичні зусилля та міжнародні переговори сприяли остаточному врегулюванню трієстської проблеми у 1954 та 1975 роках, коли контроль над територією було розділено між Італією та Югославією.

Ключові слова: Вільна територія Трієста, державоподібні утворення, територія у міжнародному праві, територіальні спори, юрисдикція.

Horodyskyi I. M. THE INTERNATIONAL LEGAL STATUS OF THE FREE TERRITORY OF TRIESTE (1946–1954)

The article examines the international legal status of the Free Territory of Trieste – an independent state-like entity that existed from 1946 to 1954. Its creation took place in the context of the post-war redistribution of influence at the beginning of the Cold War. The Free Territory of Trieste was a unique international legal entity created as a temporary solution to territorial disputes between Italy and Yugoslavia after World War II.

The article begins with a historical overview of the conditions that led to the creation of the Free Territory of Trieste, with an emphasis on the impact of the Paris Peace Conference and the role of the great powers in this process. The author analyzes the international agreements and treaties that established the status of Trieste, in particular, the Peace Treaty with Italy in 1947, which formally established the Free Territory of Trieste as an independent state under the control of the United Nations.

The main part of the article is devoted to the analysis of the international legal status of the Free Territory of Trieste and the state. Issues of governance, economic development, and domestic and foreign policy and their effectiveness are considered. The author highlights how changes in the international environment, in particular the beginning of the Cold War, affected the status and fate of Trieste.

In the article is studied the reasons that prevent the full realization of the internal and international sovereignty of the Free Territory. The author analyzes how diplomatic efforts and international negotiations contributed to the

final settlement of the Trieste problem in 1954 and 1975, when control of the territory was divided between Italy and Yugoslavia.

Key words: *Free territory of Trieste, quasi-states, territory in international law, territorial disputes, jurisdiction.*

Вступ. Одним із важливих етапів пост-конфліктного врегулювання між державами є вирішення територіальних проблем, які призвели до збройного конфлікту або ж виникли в ході нього. Однією із цілей цього процесу є запобігання повторних протиріч з цього приводу. Це може відбуватися як у формі досягнення міжнародних домовленостей щодо державної приналежності певних територій або ж створення компромісного державного та територіальних режимів на спірних територіях.

Звісно, такий підхід неможливий у випадку коли одна держава намагається грубо порушити територіальну цілісність іншої, як це відбувається із спробами Російської Федерації шляхом «псевдореферендумів» порушити територіальну цілісність України. Але в тих випадках, коли існують фактичні, історичні та юридичні передумови для спорів щодо території, започаткування її компромісного статусу, постійного чи на певний період, може був способом тимчасового вирішення цього питання з метою зниження напруги між державами. Однією із найвідоміших спроб застосувати цей підхід є створення Вільної території Триєста за підсумками Другої світової війни.

Матеріали та метод. На жаль, тематиці міжнародно-правового статусу Вільної території Триєста, як у національній, так і у зарубіжній науці міжнародного права присвячено не так багато досліджень. Зокрема, в Україні окремі міжнародно-правові питання пов'язані із її статусом досліджував М. В. Абрамов [1], з іноземних дослідників варто виокремити Дж. Л. Кунца [2], П. Клегга, М. Колоні [3] та ін. У зв'язку із цим існує потреба із застосуванням історико-правового методу дослідити ключові засади міжнародно-правового статусу Вільної території Триєста.

Метою статті є дослідження ключових засад міжнародно-правового статусу Вільної території Триєста у 1946–1954 рр. та визначення її статусу як суб'єкта міжнародного права.

Результати. Вільна територія Триєста (італ. Territorio libero di Trieste, словен. Svobodno tržaško ozemlje, хорв. Slobodni teritorij Trsta, серб. Слободна Територија Трста) було незалежним державним утворенням, створеним за підсумками Другої Світової війни у складі міста Триєст та його околиць. Триєст – місто на північному сході сучасної Італії на березі Адріатичного моря, яке вперше згадується наприкінці I ст. до н.е. В Середньовіччі місто перетворилося на важливий торговельний пункт на Адріатиці, в різні періоди маючи статус вільної громади або ж входячи до складу Венеційської республіки.

У 1382 р. місто перейшло під владу Габсбурзької династії, з якою увійшло до складу Священної Римської імперії, а згодом – Австрійської та Австро-Угорської імперій як Імперське Вільне місто Триєст. Винятком був короткий період 1809–1813 рр., коли Триєст було включено Наполеоном до складу Іллірійських провінцій.

Питання державної приналежності Триєсту загострилося після об'єднання Італії у 1861 р. Відновлена Італійська держава ставила собі за ціль повернення решти історичних італійських земель і приєднання Триєсту стало однією із цілей цієї політики. Зрештою, після завершення Першої світової війни місто було включене до Італії відповідно до Сен-Жерменського договору від 10 вересня 1919 р. між Австрійською Республікою і державами-переможницями.

У складі Італії Триєст до 1922 р. зберігав певну автономію, але після остаточного приходу фашистів до влади перетворився на звичайний муніципалітет у складі провінції Венеція-Джулія. Фашистський режим у регіоні в міжвоєнний період проводив переслідування політичних опонентів (здебільшого соціалістів) та словенців, які були національною меншиною.

В ході Другої Світової війни Триєст у 1943–1945 рр. був окупований нацистською Німеччиною, аж поки 1 травня 1945 р. його

було звільнено югославськими військами. Це поклало початок кризі, яка розпочалася одразу ж після завершення війни. Тодішній військовий лідер Югославії – маршал Й. Б. Тіто, вимагав визнання територіальних претензій його держави на територію Венеція-Джулія і окремі частини австрійської землі Каринтія. Згодом, в ході переговорів між британським і югославським військовим командуванням, регіон Венеція-Джулія було поділено по т.зв. «Лнії Моргана» і відповідно до поділу місто Трієст відійшло під контроль британців.

Слід визнати, що саме позиція югославської влади, яка була підтримана СРСР, призвела до створення Вільної території Трієст. Як відзначав Дж. Л. Кунц, це було одним із епізодів початку «Холодної війни»: «Для Радянського Союзу Трієст був би відправною точкою подальшої експансії...; для англо-американської сторони Трієст має важливе значення в стратегії «стримування» радянської та комуністичної експансії» [2, с. 101].

Однак подальший статус та територіальна приналежність міста і деяких інших прилеглих територій залишався предметом спорів та напруги між Італією та Югославією. Ідея створення Вільної території виникла в ході Паризької мирної конференції 1946–1947 рр., під час якої обговорювалося укладення мирних договорів із Італією, Угорщиною, Румунією, Болгарією та Фінляндією. Французький міністр закордонних справ Ж. Бідо, в ході обговорення трієстської проблеми, запропонував створення «Вільної території Трієста» [2, с. 101].

Хоча, як писав Дж. Л. Кунц, спершу ця пропозиція «не сподобалася нікому» [2, с. 101], проте згодом її взяли за основу. Як компромісне і, певною мірою, проміжне вирішення цієї проблеми, Рада Безпеки ООН 10 січня 1947 р. ухвалила Резолюцію №16 на підставі ст. 24 Статуту ООН (надалі – Резолюція № 16). Згідно з Резолюцією, передбачалося створення Вільної території Трієст та затверджено її ключові установчі документи:

- 1) Акт про тимчасовий режим Вільної території Трієста;
- 2) Постійний статут Вільної території Трієста;
- 3) Акт про Вільний порт Трієста [4].

Резолюцію було прийнято 10 голосами «за» і лише Австралія «утрималася».

Остаточню Вільну територію Трієста було створено відповідно до Мирного договору між Італією та Об'єднаними Націями від 10 лютого 1947 р. (надалі – Мирний договір). Відповідно до ст. 21 Договору створювалася Вільна територія Трієста в межах кордонів, передбачених у договорі, визнана державами-членами ООН та цілісність і незалежність якої була гарантована Радою Безпеки ООН [5].

Також у додатках до Мирного договору містилися положення, що врегульовували питання кордонів Вільної території, питань пов'язаних з публічним та приватним майном, а також затверджувалися установчі документи, які були прийняті у Резолюції № 16. Договір вступив в дію 15 вересня 1947 р. і він та Резолюція 1947 р. із додатками були конституційно-правовими основами міжнародно-правового статусу Вільної території Трієст.

Як прокоментував положення Мирного договору Державний секретар США Дж. Бірнс, були «незадовільними з багатьох точок зору», але додавав, що кращого рішення неможливо ухвалити, оскільки Радянський Союз був сповнений рішучості не залишити Трієст частиною Італії [2, с. 100].

Економічні основи статусу Вільної території Трієста. Питання державної власності на території Трієсту врегульовувалися відповідно до Додатку 10 до Мирного договору. Відповідно до нього, до Вільної території переходили права на все майно та архіви, яке знаходилося на її території і належали Італії та пов'язаним із нею організаціям. Також врегульовувалися майнові питання із Югославією, в тому числі щодо майна та архівів, яке знаходилося на територіях прилеглих до Трієсту, які переходили до цієї держави [5].

Вільна територія Трієста звільнялася від зобов'язань по сплаті державного боргу Італії, який виник після 10 червня 1940 р., а щодо тієї частини, яка виникла раніше, зобов'язання мали бути врегульовані на двосторонньому рівні між Італією та Трієстом. Також на двосторонньому рівні мали бути

врегульовані питання щодо соціальних та страхових зобов'язань, які існували між цими державами та їхніми громадянами і організаціями [5]. Додатково положеннями мирного договору було врегульовано питання приватної власності на різних територіях, як Триєсту, так і його околиць, які належали особам, які продовжували мешкати на території.

Важливим елементом устрою Вільної території стало надання порту Триєсту статусу «вільного». Він створювався на основі звичаєвих норм міжнародного права. Враховуючи історичне та логістичне значення Триєсту як важливого торговельного пункту на Адріатичному морі, була започаткована складна структура його управління:

- *Державна корпорація Вільної території* як юридична особа, у формі якої вільний порт створювався і функціонував;

- *Директор* як керівник порту, який не міг бути громадянином Італії чи Югославії, призначався та звільнявся губернатором Вільної території за поданням уряду або ж Міжнародної комісії (у випадку звільнення);

- *Міжнародна комісія* як наглядовий і контрольний орган, в яких входили представники постійних членів Ради Безпеки ООН (за винятком Китаю), Італії, Югославії, а також кількох центральноєвропейських держав – Австрії, Угорщини, Польщі, Чехословаччини та Швейцарії [5].

Щодо валюти, то передбачалося, що Вільна територія матиме власну валюту, до введення якої на території Триєсту як платіжний засіб мала використовуватися італійська ліра [6].

Державний устрій Вільної території Триєста визначався в установчих документах, прийнятих у Резолюції №16 та затверджених у Мирному договорі, насамперед – у Постійному статуті. Ст. 10 Статуту передбачала, в майбутньому, прийняття Конституції Вільної території спеціально скликаними Установчими зборами, яка мала відповідати принципам та положенням Статуту.

Главою території мав бути *губернатор*, який призначався Радою Безпеки ООН на строк в 5 років і був підзвітний їй. При цьому губернатором не міг бути громадянином Триєсту, Італії чи Югославії. Губернатор володів

ключовими повноваженнями в сфері зовнішніх зносин Вільної території, мав право призначення, призначав *директора громадської безпеки* (англ. Director of Public Security), який очолював поліцію та служби безпеки та ін. [6].

Законодавча влада у Триєсті мала існувати у формі Асамблеї (англ. Assembly), яка обиралася на вільних і загальних виборах. Асамблея мала, з-поміж іншого, повноваження щодо формування двох інших гілок влади – виконавчої, призначаючи Урядову Раду (англ. Council of Government) та пропонуючи губернатору кандидатури суддів для призначення.

Урядова рада була головним органом законодавчої влади, який формувався Асамблеєю. В засіданнях Ради могли брати участь також губернатор, директор з громадської безпеки та директор вільного порту.

Вільна територія Триєста, згідно із Постійним статутом, мала власний герб і прапор. У випадку офіційних мов такими відповідно до ст. 7 Постійного статуту визнавалися італійська та словенська. В той же час передбачалося, що майбутня конституція Триєсту має визначити порядок застосування третьої офіційної мови – хорватської.

Міжнародне становище Вільної території Триєста було детерміноване його взаємовідносинами із Радою Безпеки ООН. Відповідно до ст. 2 Постійного статуту цей орган виступав гарантом цілісності і незалежності Вільної території, забезпечував дотримання Статуту і захист основних прав людини мешканців та підтримку громадського порядку та безпеки на вільній території [7].

Як і у випадку практично усіх інших спеціальних міжнародних територіальних режимів, ключовим елементом міжнародно-правового статусу Триєсту став його нейтралітет. Так, в ст. 3 Постійного статуту Вільна територія оголошувалася демілітаризованою та нейтральною, її уряду заборонялося укладати будь-які військово-політичні домовленості та активності, в тому числі у формі воєнних навчань, а перебування будь-яких збройних сил на території Триєсту допускалося лише із санкції Ради Безпеки ООН [7].

Також при врегулюванні питань, пов'язаних із створенням Вільної території, вирі-

шувалося й питання тих збройних сил, які станом на 1947 р. перебували на території Трієсту. У ст. 5 Акта про тимчасовий режим, йшла мова про те, що після вступу Мирного договору в дію, на території Трієста можуть перебувати, не більше ніж по 5 тисяч представників збройних сил Британії, США та Югославії. Вони мали перебувати в розпорядженні губернатора Вільної території протягом 90 днів, які були перехідним періодом для формування спроможності. Після цього усі іноземні війська мали бути виведені протягом 45 наступних днів, хоча губернатор міг звернутися до Ради Безпеки щодо продовження їх перебування [6].

Роз'єднаність території на дві зони, які контролювалися представниками ворогуючих таборів, призвела до того, що на міжнародному рівні лише «Зона А» реалізовувала свою правосуб'єктність як Вільна територія Трієста. Так саме «Зона А» як Вільна територія Трієста брала участь у «Плані Маршалла» та у 1948–1954 рр. була повноправним членом Організації Європейської Економічної Співпраці (тепер – Організація Економічного Співробітництва і розвитку) [8].

Інституційні механізми, передбачені в установчих документах, так і не запрацювали. Причиною був механізм затвердження рішень, який передбачав одноголосну згоду чотирьох постійних членів Ради Безпеки ООН: Британії, СРСР, США і Франції. Внаслідок цього Вільна територія Трієст залишалася політично і адміністративно розділеною на «Зону А», яка перебувала під контролем США і Британії, та «Зону Б», яку контролювала Югославія.

Зокрема, проблеми виникли із призначенням губернатора. Статут передбачав, що військові адміністрації продовжать керувати Вільною територією до моменту його призначення, але не довше ніж 5 місяців (тобто до 10 травня 1947 р.). На практиці, СРСР блокував ініціативи із запуску цих механізмів: зокрема, послідовно відхилила 12 кандидатів на посаду губернатора Вільної території, тому військові адміністрації продовжували керувати територією. Так само жодного разу не відбулися вибори до Асамблеї, хоча двічі

(у 1948 та 1952 рр.) проходили вибори до муніципальних рад.

На практиці, попри формальне існування самостійного державного утворення, обидві «Зони» інтенсивно інтегрувалися у італійське та югославське суспільства відповідно. Як писав Ч. Фейрмен, судова система в «Зоні А» була схожа на італійську, а більшість суддів – італійськими, які були залучені на запит військової адміністрації до уряду Італії, там діяло італійське законодавство, включно із цивільним і кримінальним кодексами. Аналогічно місцеве самоврядування у ній будувалося згідно з італійською моделлю [9, с. 544].

Сталість ідеї створення Вільної території сама по собі, зіткнулася з пропозиціями розв'язання трієстської проблеми в інший спосіб від зацікавлених сторін. Зокрема, у листопаді 1947 р., а згодом у травні 1948 р. югославський лідер Й. Б. Тіто звернувся до представників Італії із пропозицією розділити спірну територію: місто Трієст мало повернутися до складу Італії, а Югославія мала отримати район Гориці [2, с. 100]. На тому етапі цю пропозицію було відкинуто.

Перспективи існування окремої Вільної території фактично заперечувалися і західними державами. Зокрема, на тлі успіхів комуністів на виборах до італійського парламенту, міністр закордонних справ Франції Ж. Бідо, прагнучи підтримати демократичний італійський уряд, у виступі під час візиту до Турину навесні 1948 р. озвучив ідею повернення Трієсту до Італії, яка, за словами Дж. Л. Кунца, фактично була прийнята італійцями, однак через позицію СРСР не була розглянута [2, с. 103].

З іншого боку, позиція Югославії тривалий час теж була безкомпромісною. Б. Дімітрієвіч зазначає, що протягом 1947–1954 рр. югославська влада на чолі з Й.Б. Тіто регулярно виявляла готовність застосовувати збройну силу у боротьбі за Трієст [10, с. 12].

Однак починаючи із 1948 р. відбувається охолодження у стосунках між Югославією та Радянським Союзом, однією з причин якого було начебто те, що «СРСР недостатньо їм (Югославії – Прим. Авт.) допомагав у розв'язанні трієстської проблеми» [11, с. 83].

Своєю чергою, це призвело до розширення політичного та економічного співробітництва між цією країною та США і Югославією і влада Й. Б. Тіто поступово пом'якшувала свою позицію щодо Трієсту, яка ставала більш компромісною.

У підсумку, 5 жовтня 1954 року США, Британія, Італія і Югославія підписали т.зв. «Лондонський меморандум», згідно із яким Вільна територія Трієст припиняла своє існування. В «Зоні Б», разом із містом Копер та кількома селами, які знаходилися в «Зоні А», вводилася цивільна адміністрація Югославії. Натомість в місті Трієст і околицях вводилася італійська цивільна адміністрація. Союзні війська, при цьому, покидали територію «Зони А» [12].

Проте Лондонський меморандум повноцінно не розв'язував «трієстську проблему» – як відзначають М. Колоні та П. Клегг, це «скоріше була спроба зробити повсякденне функціонування зон А і В більш ефективним, водночас дотримуючись мирного договору та зберігаючи та покращуючи місцеві інституції... відповідно до Мирного договору» [3, с. 183].

Остаточне «Трієстське питання» було розв'язане в рамках підписання 10 листопада 1975 р. Договору про делімітацію кордону на частині, яка не була зазначена як така в мирному договорі від 10 лютого 1947 р. в італійському місті Озімо (т.зв. «Озімський договір»). Фактично в цьому договорі закріплювалися положення Лондонського меморандуму та гарантувалося право Югославії на вільний доступ до порту Трієста [13].

Укладення Озімського договору викликало шквал критики на адресу тодішнього італійського уряду і від Італії його підписував посадовець Міністерства промисловості. Після розпаду Югославії питання, пов'язані із долею територій, які входили до складу Вільної території Трієст, піднімалися урядом Сільвіо Берлусконі в частині претензій до Словенії щодо компенсації постраждалим італійцям, які втратили майно, але згодом вони були відкликани.

Висновки. Аналіз міжнародно-правового статусу Вільної території Трієст у

1946–1954 рр. дає змогу зробити висновок, що попри те, що установчі документи, прийняті з метою його створення, передбачали внутрішню автономію та міжнародну правосуб'єктність, протягом часу свого існування ці інструменти не було реалізовано повною мірою. Головними причинами цього була залежність Вільної території від спільних рішень США, Британії, Франції та СРСР, геополітичні обставини початку Другої світової війни та бажання Італії та Югославії включити цю територію до свого складу.

У зв'язку із цим, Вільну територію Трієст у цей період доцільно визначати як державоподібне утворення, або квазі-державу, територія якої була розділена і перебувала під фактичним військовим та адміністративним контролем США і Британії («Зона А») та Югославії («Зона Б»). Основними характеристиками статусу Вільної території в цей період можна визначити:

- нейтральний статус території;
- ключова роль Ради Безпеки ООН та її відповідальність за безпеку і цілісність Вільної території;
- особливий статус порту міста Трієст і гарантії доступу та використання до нього;
- міжнародна правосуб'єктність території, яка виражалася, зокрема, у членстві в міжнародних об'єднаннях (напр., в Організації Європейської Економічної Співпраці);
- фактична адміністративна та політична розділеність території відповідно до підконтрольних зон, створених згідно з «Лінією Моргана».

Приклад Вільного міста Трієста та досвід його існування у міжнародному праві доводять неспроможність розв'язання територіальних спорів у формі створення державоподібних утворень під міжнародним контролем, за відсутності згоди держав – сторін спору та постійних членів Ради Безпеки ООН на їх існування саме у формі повністю незалежної держави. У випадку постійної залежності їх внутрішніх та зовнішніх рішень від позиції третіх сторін, їхня правосуб'єктність не буде реалізована ні у внутрішньому, ні у зовнішньому вимірі.

Література

1. Абрамов М. В. Правовий статус державоподібних утворень. Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П.Є. Казанського: матеріали Міжнародної конференції (м. Одеса, 22-23 жовтня 2010 року). Одеса, 2010. С. 45–47.
2. Kunz J.L. The Free Territory of Trieste. The Western Political Quarterly. Vol. 1, No. 2. June 1948. Pp. 99–112.
3. Coloni M., Clegg P. Reflections on the status of the Free Territory of Trieste. Small States & Territories. Vol. 5, No. 1, 2022. Pp. 179–194.
4. Resolution №16 (1947) of 10 January 1947. United Nations Security Council. URL : [https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=S/RES/16\(1947\)&Lang=E](https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=S/RES/16(1947)&Lang=E) (Date requested : 27.11.2023)
5. Treaty of Peace with Italy, signed at Paris, on 10 February 1947. URL: <https://reparations.qub.ac.uk/assets/uploads/m-ust000004-0311.pdf> (Date requested : 27.11.2022)
6. Instrument for the Provisional Regime of the Free Territory of Trieste. URL: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/16> (Date requested : 27.11.2022)
7. The Permanent Statute for the Free Territory of Trieste. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-211880/> (Date requested : 27.11.2023)
8. 75th anniversary of the creation of the OEEC. URL: <https://www.oecd.org/about/history/oeec/> (Date requested : 16.01.2022)
9. Fairman C. Asserted Jurisdiction of the Italian Court of Cassation Over the Court of Appeal of the Free Territory of Trieste. The American Journal of International Law, Vol. 45, No. 3. Jul., 1951. Pp. 541–548.
10. Dimitrijević B.B. Bitka za Trst : 1945.-1954. Despot infinitus, Zagreb, 2014. 272 s.
11. Балканська субрегіональна підсистема міжнародних відносин: історико-політичний вимір / укладач: О. П. Іваницька. ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. 156 с.
12. Memorandum of understanding between the Governments of Italy, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America and Yugoslavia regarding the Free Territory of Trieste. U.N. Treaty Series. Vol. 235. 1956. Pp. 99–119.
13. Treaty on the delimitation of the frontier for the part not indicated as such in the Peace Treaty of 10 February 1947 (with annexes, exchanges of letters and final act). Signed at Osimo, Ancona, on 10 November 1975. United Nations Treaty Series Vol. 1466, 1-24848. 1987. Pp. 72–118.

References

1. Abramov, M.V. (2010). Pravovyy status derzhavopodibnykh utvoren [Legal status of state-like entities]. Mizhnarodni chytannya prysvyacheni pamyati profesora Imperatorskoho Novorosiyskoho universytetu P.Ye. Kazanskoho: materialy Mizhnarodnoi konferentsii (m. Odesa, 22-23 zhovtnya 2010 roku). Odesa. S. 45–47 [in Ukrainian].
2. Kunz, J.L. (1948). The Free Territory of Trieste. The Western Political Quarterly. Vol. 1, No. 2. June 1948. Pp. 99–112 [in English].
3. Coloni, M., & Clegg, P. (2022). Reflections on the status of the Free Territory of Trieste. Small States & Territories. Vol. 5, No. 1. Pp. 179–194 [in English].
4. Resolution №16 (1947) of 10 January 1947. United Nations Security Council. Retrieved from: [https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=S/RES/16\(1947\)&Lang=E](https://daccess-ods.un.org/access.nsf/Get?OpenAgent&DS=S/RES/16(1947)&Lang=E) (Date requested : 27.11.2023) [in English].
5. Treaty of Peace with Italy, signed at Paris, on 10 February 1947. Retrieved from: <https://reparations.qub.ac.uk/assets/uploads/m-ust000004-0311.pdf> (Date requested : 27.11.2022) [in English].
6. Instrument for the Provisional Regime of the Free Territory of Trieste. Retrieved from: <http://unscr.com/en/resolutions/doc/16> (Date requested : 27.11.2022) [in English].
7. The Permanent Statute for the Free Territory of Trieste. Retrieved from: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-211880/> (Date requested : 27.11.2023) [in English].
8. 75th anniversary of the creation of the OEEC. Retrieved from: <https://www.oecd.org/about/history/oeec/> (Date requested : 16.01.2022) [in English].
9. Fairman, C. (1951). Asserted Jurisdiction of the Italian Court of Cassation Over the Court of Appeal of the Free Territory of Trieste. The American Journal of International Law, Vol. 45, No. 3. Pp. 541–548 [in English].
10. Dimitrijević B.B. (2014). Bitka za Trst : 1945.-1954. Despot infinitus, Zagreb. 272 s. [in Croatian].
11. Balkanska subrehionalna pidystema mizhnarodnykh vidnosyn: istoryko-politychnyy vymir (2022). [Balkan subregional subsystem of international relations: historical and political dimension] / ukladach: O. P. Ivanytska. DonNU imeni Vasyliya Stusa. 156 s. [in Ukrainian].

12. Memorandum of understanding between the Governments of Italy, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America and Yugoslavia regarding the Free Territory of Trieste. U.N. Treaty Series. Vol. 235. 1956. Pp. 99–119 [in English].

13. Treaty on the delimitation of the frontier for the part not indicated as such in the Peace Treaty of 10 February 1947 (with annexes, exchanges of letters and final act). Signed at Osimo, Ancona, on 10 November 1975. United Nations Treaty Series Vol. 1466, 1-24848. 1987. Pp. 72–118 [in English].